

Анализа удела основних делова трупа бројлерских пилића различитих провенијенци

Богосављевић - Бошковић, Снежана¹, Толимир, Наташа², Петровић, М¹,
Рајичић, Вера¹

РЕЗИМЕ: Циљ овог рада био је да се изврши упоредно испитивање удела појединих основних делова, као и удела абдоминалне масти у труповима бројлерских пилића мушког и женског пола, провенијенци Ross 308 и Hybro G.

Примењена је, за интензивну производњу, уобичајена технологија гајења, с тим што је исхрана била базирана на коришћењу концентрата без рибуљег брашна уз додатак фитогених дигестива.

Након 42 дана това, а у циљу испитивања одређених кланчних карактеристика одабрано је и закљано по 12 пилића оба хибрида (половина је била мушког, а половина женског пола).

Компаративном анализом удела појединих основних делова и абдоминалне масти у обрађеним труповима огледних грла може се закључити да су разлике испољене и са становишта утицаја гено-типа и у смислу утицаја пола биле мале и најчешће нису биле статистички значајне.

Изузетак чине резултати установљени за удео батака и удео карлице. Наиме, највећи удео батака (11,08) имали су петлићи провенијенце Ross 308. Разлике, у наведеном смислу, у поређењу са кокицама истог хибрида, као и са петлићима и кокицама провенијенце Hybro G биле су статистички врло значајне. Такође, значајно већи удео батака имала су мушка грла у поређењу са женским хибрида Hybro G.

Анализом, установљен је и значајно већи удео карлице у кокица хибрида Ross 308 у односу на петлиће провенијенце Hybro G.

Кључне речи: бројлерски пилићи, Ross 308, Hybro G, основни делови

¹ Агрономски факултет, Чачак

² Институт за примену науке у пољопривреди, Београд

УВОД

Квалитет обрађених трупова бројлерских пилића може се процењивати са више аспеката. Тако, удели појединих основних делова, као и присуство абдоминалне масти су веома битни елементи који одређују квалитет обрађених трупова бројлерских пилића. На ове, као и на друге елементе квалитета меса бројлерских пилића утиче већи број фактора. Од биолошких фактора на квалитет трупа, свакако, највећи утицај имају генотип и пол.

Имајући све ово у виду предмет овог рада био је испитивање удела основних делова и абдоминалне масти у обрађеним труповима кокица и петлића провенијенци Ross 308 и Hybro G. Циљ је био да се на основу анализе значајности испољених разлика установи утицај генотипа и пола на поменуте параметре квалитета трупова бројлерских пилића.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

За испитивање удела основних делова и абдоминалне масти у труповима бројлерских пилића провенијенци Ross 308 и послужио је случајно одабран узорак пилића од укупно 24 грла (половина је била мушког, а половина женског пола) узраста од 42 дана. Наиме, истраживањима у оквиру ове теме претходио је тов већег броја бројлерских пилића, при чему је примењена технологија уобичајена за интензиван систем гајења. Пилићи одабрани за испитивање појединих показатеља квалитета обрађених трупова после 12 часова гладовања ручно су заклани и обрађени.

Сви огледни пилићи пре клања су измерени. После клања и адекватне обраде извршена су мерења обрађених и охлађених трупова. Након тога, обрађени и охлађени трупови су расецани на основне делове: груди, батаке, карабатаке, крила, карлицу и леђа, сходно Правилнику о квалитету живинског меса (1981). За сваки од наведених основних делова утврђивана је маса појединачним мерењем. Осим тога, за испитивања удела абдоминалне масти издвајано је и мерено масно ткиво из трбушне дупље које није повезано са трупом.

На бази установљених података наведеним мерењима, израчунаван је удео основних делова трупа и абдоминалне масти у телесној маси грла пред клање.

Анализа података добијених овим истраживањем изведена је применом уобичајених метода варијационе статистике. Значајност

разлика у просечним вредностима испољености појединих особина испитивана је применом следећег модела анализе варијансе:

$$Y_{ijk} = \mu + G_i + P_j + e_{ijk}$$

тј. модела који је одговарао плану двофакторијалног огледа (два генотипа-Г, два пола-П).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Удели важнијих основних делова трупа и абдоминалне масти у кокица и петлића испитиваних генотипова приказани су у табели 1.

Таб. 1. Удели основних делова и абдоминалне масти у труповима пилића испитиваних провенијенци (%)

Провенијенца	Пол	Груди	Батаци	Карабатаци	Крила	Карлица	Леђа	Абдоминална маст	
Ross 308	М	8	22,94	11,08	11,83	8,48	7,28	7,57	1,23
		Cv	5,744	4,847	2,608	5,896	5,765	8,823	37,857
	Ж	8	24,01	9,90	11,19	7,99	7,62	7,66	1,70
		Cv	6,093	2,369	4,556	5,402	4,636	6,008	28,379
Hybro G	М	8	24,15	10,98	11,60	8,44	7,10	7,99	1,22
		Cv	5,855	2,824	5,307	7,459	7,332	6,386	17,168
	Ж	8	24,24	9,84	11,19	8,24	7,61	7,94	1,58
		Cv	6,984	4,872	7,645	4,921	5,205	6,224	43,218

a1-Ross 308;

a2-Hybro G; б1-мушки пол; б2-женски пол

Удео батака:

Карлица:

$$a_1\bar{b}_1 - a_1\bar{b}_2 = 1,18^{**}$$

$$a_1\bar{b}_2 - a_2\bar{b}_1 = 0,52^*$$

$$a_1\bar{b}_1 - a_2\bar{b}_2 = 1,24^{**}$$

$$a_2\bar{b}_1 - a_1\bar{b}_2 = 1,08^{**}$$

$$a_2\bar{b}_1 - a_2\bar{b}_2 = 1,14^{**}$$

Највећи удео груди у труповима имале су кокице Нубро G (24,24), а најмањи петлићи Ross 308 (22,94). Разлике у том смислу како између полова, тако и између испитиваних генотипова биле су мале и нису биле статистички значајне.

Анализом података за удео батака установљене су сигнификантне разлике са становишта утицаја пола испитиваних пилића. Тако, петлићи и Ross 308 и Нубро G у поређењу са кокицама и једног и другог испитивног хибрида имали су статистички значајно ($P \leq 0,01$) већи удео батака. Удео карбатака кретао се од 11,19% колико су имале кокице Ross 308 и Нубро G до 11,83% колики је установљен у петлића Ross 308.

Највећи удео крила имала су мушка грла Ross 308 (8,48%), а најмањи женска грла (7,99%) исте провенијенце. Удео карлице кретао се од 7,10 (у петлића Нубро G) до 7,62% (кокице Ross 308). Разлика испољена са становишта удела карлице између петлића Нубро G и кокица Ross 308 била је и статистички значајна ($P \leq 0,05$). Кокице и петлићи испитиваних хибрида имале су сличан удео леђа, јер се исти кретао од 7,57% (петлићи Нубро G) до 7,99% (петлићи Ross 308).

Најмање абдоминалне масти у трупу имали су петлићи Нубро G (1,22%), а највише кокице Ross 308 (1,70%). Разлике између огледних грла различитих провенијенци са становишта удела абдоминалне масти биле су мале, а нешто веће установљене су између полова.

На бази наведених резултата испитивања може се закључити да удели абдоминалне масти и основних делова трупа углавном нису били под значајним утицајем генотипа и пола, што је у складу са резултатима Heath i Owens-a (1985), Машића и сар. (1985), као и Хопића и сар. (2000).

Одређена одступања у добијеним резултатима у односу на литеарне изворе била су резултат испитиваних генотипова (Ристић, 1993), разлика у телесној маси пре клања (Benewidew, 1988, Orr i sar. 1984), начина расечања трупа (Ricard, 1988), статистичке обраде података (Bilgili i sar. 1992) и величине испитиваног узорка (Ристић, 1993) у различитим испитивањима.

ЗАКЉУЧАК

На бази резултата испитивања утицаја генотипа и пола бројлерских пилића на удео основних делова трупа, као и на удео абдоминалне масти може се закључити следеће:

- Удели груди, карабатака, крила, леђа и абдоминалне масти нису били под значајним утицајем испитиваних генотипова и полова бројлерских пилића.
- Разлика између полова испољена је са становишта удела батака. Тако, петлићи имали су значајно већи ($P \leq 0,01$) удео батака у поређењу са кокицама.
- Сигнификантна била је и разлика у погледу удела карлице између петлића Hybro G и кокица Ross 308.

ЛИТЕРАТУРА

1. Venewidew S. (1988): Poultry Abstract; Vol. 14; 5; 143-2.
2. Bilgili S.F., Moran E.T., Acar N. (1992): Poultry Science; No 5; 850-853.
3. Машић Б, Антонијевић Н, Виторовић Д, Латиновић Д. (1985): Зборник радова “Живинарски дани”, Љубљана 1985, 233-234.
4. Orr H.L, Hunt E.C, Randall C.J. (1984): Poultry Science, Vol. 69, 2197-2200
5. Ricard F.H. (1988): Перадарство, 11-12, 33-37, -
6. Ристић М. (1993): Технологија меса, 2-3, 116-118
7. Heath J.L, Owens S.L. (1985): Poultry Science, No 2; 318-327 –
8. Хопић С, Павловски З, Лукић М, Шкрбић З. (2000): Живинарство, 1-2, 9-12.

Analysis Of The Proportion Of Basic Carcass Parts Of Different Strains Of Broiler Chickens

Bogosavljevic-Boskovic, Snežana¹., Tolimir, Natasa²., Petrovic, M¹., Rajcic, Vera¹

SUMMARY

The aim of this paper was to conduct a comparative investigation of the proportion of certain basic parts and abdominal fat in the male and female Ross 308 and Hybro G broiler carcasses.

The usual breeding technology was used for the intensive broiler production, but broiler nutrition was based on the use of concentrates without fish meal supplemented with phytogenic digestives.

Following the fattening period of 42 days, in order to examine certain slaughter traits, 12 chickens of each strain (half of them being male and half female broilers) were selected and slaughtered.

By comparative analysis of the proportion of certain basic parts and abdominal fat in the processed carcasses of the investigated chickens, it was concluded that the differences emerging due to the influence of genotype and sex were small and generally not statistically significant.

The results regarding the thigh and pelvis proportions are exceptions. Namely, the highest thigh proportion (11.08) was established in the male chickens Ross 308 strain. The related differences, compared to the female chickens of the same strain, as well as to the Hybro G males and females were statistically very significant. Additionally, a significantly higher thigh proportion was registered with the male broilers than with the females of the Hybro G hybrid.

A significantly higher proportion of pelvis was recorded in the Ross 308 hybrid females compared to the male Hybro G broilers.

Key words: broilers, Ross 308, Hybro G, basic parts.